

Muusikateadusliku elu kroonikat 2014/2015

Koostanud Anu Veenre, EMTSi sekretär

Eesti Muusikateaduse Selts

Hooaeg 2014/2015 oli EMTSile 23. tegevusaasta. Majandusaasta aruande lõpul, 30. septembri 2015 seisuga on seltsil 87 liiget.

Seltsi üldkoosolekul 24. novembril toimusid juhatuse ja revisjonikomisjoni korralised valimised. Juhatuse senisest koosseisust soovis end tagandada Maarja Kindel, kelle asemele valiti uueks juhatuse liikmeks Saale Konsap. Juhatuse volitus kestab kolm aastat ning koos Konsapiga jätkavad selles nüüd Kerri Kotta (seltsi esimees), Allan Vurma (aseesimees), Kristina Kõrver ja Anu Schaper. Revisjonikomisjoni moodustasid eelolevaks hooajaks Eerik Jõks (esimees), Aleksandra Dolgoplova ja Marju Raju.

Üldkoosolekuga samal päeval toimunud **Leichteri päeva** ettekande pidas seekord Göttingeni ülikooli muusikateaduse professor Andreas Waczkat teemal „An Irishman and an Italian Piano Maker in Russia: Mobilities as a Concept of Musical Historiography”. Leichteri päeva ettekanded on olnud alati avatud kõigile asjahuvilistele ja ka seekord oli kuulajate hulgas palju huvilisi, kes polnud otseselt seotud seltsi tegevusega.

Rahvusvaheliselt haardelt oli seltsile möödunud hooaja suurimaks ettevõtmiseks muusikaloo konverentsi korraldamine Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (5.–7. veebruarini 2015). Kahasse muusikaakadeemiaga korraldatud üritus toimus ühtlasi 44. Balti muusikateaduse konverentsi egiidi all ning keskendus seekord linnade muusikalule Euroopa põhjapoolsemas osas, mida vaadeldi ühtse kultuuriruumina („**Urban Musical Life in Northern European Common Cultural Space**” // „**Städtisches Musikleben im gemeinsamen Kulturraum des nördlichen Europa**”). Tulenevalt uurimisteemadest, allikatest ja esinejaist olid konverentsi ametlikeks keelteks inglise ja saksa keel. Kavas oli 22 ettekannet Saksa, Rootsi, USA, Läti, Leedu, Vene ja Eesti uurijatelt (meilt Aleksandra Dolgoplova, Heidi Heinmaa, Urve Lippus, Kristel Pappel ja Toomas Siitan). Ettekannetes käsitleti peamiselt 17.–19. sajandi muusikalugu, sh. puudutati mitmel juhul muusikaloo uurimise metodoloogilisi küsimusi. Konverentsi peaesinejaks oli üks tänapäeva väljapaistvamaid muusikaloo-

lasi Hermann Danuser Berliini Humboldti ülikoolist, kelle ettekanne oli teemal „*Datum – Factum – Fictum: Perspectives in Music Historiography*”. Konverentsi kokkuvõtete vihikuga saab tutvuda seltsi kodulehel (<http://www.muusikateadus.ee/en/rubriik/conference2015>).

Seltsi traditsiooniline ühepäevane kevadkonverents ehk **Tartu päev** toimus 18. aprillil Vane-muise kontserdimaja „Salva” saalis. Seekord koonduisid kõik ettekannete teemad klaveriteemaliste küsimuste ümber. Konverentsi avaettekande pidas Urve Lippus, teemaks klaver kui kodumuusika pill enne muusikamasinate ajastut, ning sellele järgnes Elisabeth Hõbesalu käsitlus Ernst Hiisi tegevusest 1930. aastate klaveriäris. Tänapäevast klaveritööstust, sh. pillide kõlaga seotud küsimusi tutvustas Estonia klaverivabriku omanik Indrek Laul ning Jorma Tootsi ettekanne keskendus orkestriteoste klaveritranskriptsioonidele. Eesti ajalooliste klaverite uutest leidudest kõneles Alo Põldmäe, kes ühtlasi tutvustas kuulajatele Vane-muise kontserdimajas parasjagu toimunud tahvel- ja haamerklaverite näitust.

Lisaks osales selts ka taas interdistsiplinaarse teadusürituse „**Kotzebue-kõnelused**” IV korraldustöös (4.–5. september 2015, EMTA orelisaal ja Kõue mõis). Ettekannetega esinesid Eesti ja Saksa kirjandus-, kunsti- ja muusikateadlased. Eesti muusikateadlastest pidas ettekande Kristel Pappel.

Seltsi 2015. aasta **kultuurilooline sügismatk** toimus 12.–13. septembril Põhja-Lätisse ja kulges mööda ajaloolise Liivimaa kauneid radu. Esimesel päeval külastati Gaujiena rahvusparki (sh. Jāzeps Vītolsi majamuuseumi), tutvuti Jānis Cimze seminariga seotud Rauna linna ja selle ajaloolise kindlusega ning külastati Cēsise uut, 2014. aastal avatud kontserdimaja. Matka teise päeva peamiseks vaatamisväärsusteks kujunesid Ungurmuiža mõisakompleks ning Sietinieze rahvuspark maaliliste liivakivipaljanditega.

Aastaraamatu Res Musica 6. number

EMTSi asutajaliikme Urve Lippuse surm 2015. aasta kevadel puudutas valusalt ka Res Musica toimetust. Lippus oli selle väljaande peamisi in-

siaatoreid ning peatoimetaja alates aastaraamatu asutamisest 2009. Käesolevast aastast jätkab samal ametikohal Toomas Siitan.

Res Musica 2014. aasta ehk 6. numbrit esitleti traditsiooniliselt Leichtereri päeval. Nagu numbrit seekordne koostaja Toomas Siitan väljaande saatel sõnas märgib, jõudis aastaraamat oma kuuenda numbriga muusikateaduse erinevate uurimisvaldkondade rotatsioonis taas muusikaloo juurde, millest ta 2009. aastal alustas. Kogumiku eestikeelsetele ja muusikaloolistele artiklitele loob metoodilise konteksti sissejuhatavat intervjuu Hermann Danuseriga, milles muu hulgas arutletakse Theodor Adorno ja Carl Dahlhausi ideede saatuse üle tänapäeva muusikateaduses. Sellele järgneb tõlketekstina avaldatud Folke Bohlini käsitlus Johann Valentin Mederi ooperist „Kindlameelne Argenia“. Anu Schaperi artikkel muusikute mobiilsusest Läänemere ruumi idaosas Rootsi aja teisel poolel keskendub kultuuriülekande teooria sobivusele regionaalse muusikaloo konstrueerimisel. Kaasaegse historiograafia uusimaid suundi, sh. nn. mikroajalugude uurimist, peegeldavad kogumikus ka Aleksandra Dolgoplova käsitlus perekondlike talituste muusikast hilise Rootsi aja Narvas ning Heidi Heinmaa 18. sajandi varaloenditele tuginev analüüs kujutamaks tolleaegsete linnamuusikute ja kantorite eluolu ja töötingimusi. Samasse mikroajalugude rühma kuuluvad veel Anu Kõlari uurimus Oleviste koguduse muusikaelust varasel nõukogude perioodil ning Kristel Pappeli ja Toomas Siitani ühisartikkel Bachi ja Wagneri kaalukamate teoste retseptisioonist 19. sajandi lõpu Vene keisririigis. Kogumiku kaks viimast uurimust avavad Euroopa muusikaloo klassikalisi teemasid uuest vaatevinklist: Kesken- duses muusika rollile Boethiuse teoses „Filosoofia lohutusest“, tutvustab Ave Teesalu oma artiklis Euroopa keskaja muusikakäsitlust ka üldisemalt. Eerik Jõks aga süüvib keskaegse liturgilise laulu ja eelkõige selle tänapäevase retseptisiooni valdkonda, uurides esituse ja noodistuse probleeme väga komplekselt ning võttes sealjuures abiks ka mahukad tajukatsed.

Kogumiku arvustuste rubriik sisaldab kolme 2013. aastal kaitstud doktoritöö retsensioone: Maris Saagpakk kirjutab Tiinu Ernitsa uurimusest „Muusikaõppekirjandus ja laulmisõpetus saksa õppekeelega koolides Eestis aastatel 1860–1914“,

Urve Lippus tutvustab Helena Tyrväneni väitikirja Uuno Klami muusikast ning Allan Vurma analüüsib Vaike Kiik-Salupere dissertatsiooni „Esinemiseks valmistumine ja esinemisärevusega toimetulek klassikaliste lauljate vokaalpedagoogikas“. Kogumikus leidub ka Anneli Kont-Rahtola arvustus Krista Sildoja 2014. aastal koostatud raamatule „Äratismäng uinuvale rahvamuusikale: August Pulsti mälestusi“.

Aastaraamatu kõigi varasemate numbritega on võimalik tutvuda seltsi kodulehel www.muusikateadus.ee/resmusica. Väljaanded on müügil ka EMTA välissuhete osakonnas ning samuti saab neid tellida, saates meili aadressil anu.schaper@gmail.com.

Kõrvuti uue Res Musica numbriga esitleti Leichtereri päeval veel teistki eestikeelse muusikateadusliku diskursuse seisukohast väga olulist publikatsiooni. Selleks oli kogumik „Peatükke eesti muusikakriitikast enne 1944. aastat“, mis ilmus Maris Kirme koostatuna Tallinna Ülikooli kirjastuse kunstide sarjas 2014. aasta sügisel ning mille retsensiooni saab lugeda ka siinsest aastaraamatust.

Kogumik sisaldab kolm ulatuslikku uurimust, millest esimene, Maris Kirme artikkel käsitleb Eesti muusikakriitike põlvkondlikke maitseotsustusi ja maitse normeerimisega seonduvat. Sellele järgnevad Maret Tomsoni käsitlus eestikeelse kontserdikriitika põhijoontest 1930. aastail ning Reelike Tükki põhjalik analüüs saksakeelse muusikakriitika institutsioonist, ideedest ja väärtusorientatsioonidest Eestis aastatel 1930–1944 ajalehe *Revalsche (Revaler) Zeitung* näitel. Väärtusliku lugemismaterjalina sisaldab kogumik ka ulatusliku peatüki teoreetilistest lähtekohtadest muusikakriitika käsitlemisel (autorid Reelike Tükk ja Maris Kirme).

* * *

Loetelu EMTA muusikateaduse osakonna varasematest publikatsioonidest on koos tutvustustega üleval ka kooli kodulehel (www.ema.edu.ee) rubriigis „Publikatsioonid“. Nende muusikateadlaste publikatsioonid, kes osalevad Eesti ametlikes teadusprojektides ja/või töötavad õppejõudude- na kõrgkoolides, saab internetist kergesti kätte kas ETISest või vastavate kõrgkoolide aastaaruan- netest.